

Анатолій ШЕВЧУК

ПРОЗА ІВАНА ФРАНКА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ: ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті з'ясовується трансформація українських реалій на англійськомовний ґрунт при перекладі оповідань Івана Франка.

На порозі ХХІ століття все більше людей старшого віку та молодь європейських країн, включаючи країни двох американських континентів, долучаються до читання творів письменників, мова яких є для них нерідною, йдеться про переклади найкращих зразків з тієї чи іншої національної літератури. Навіть пересічний європейський читач розуміє, що широкомасштабне вивчення не лише національної літератури, але й краснописменства інших народів вводить його у царину культурно-художнього і в той же час духовного пласти психолого-життєвих ситуацій людей, які живуть у швидкоплинному часопросторі.

Нам уже немає потреби переконувати світ у тому, що література, культура і мистецтво незалежної України не мусить сприйматися конче в контексті духовних багатств "великої" Росії, оскільки протягом не одного століття Україна дарувала світові могутні постаті, які своїм високохудожнім словом та життєвою позицією узагальнювали людський досвід життя на перехресті будь-яких цікавих "переломів" історичних епох. До таких велетнів духу і належить І.Франко, який був "одночасно і суспільним діячем, і політичним мислителем, і ученим, і повістярем, і драматургом, і поетом – і то на такім рівні, і в такій повноті, яка нагадувала хіба мужів італійського Відродження чи наших Київських Атен могилянсько-мазепинської доби"¹.

Інтерес до перекладу прозових, поетичних, публіцистичних творів та белетристики І.Франка особливо пробудився в 70-80 роках минулого століття. По-перше, його колоритний художній стиль у будь-якому жанрі (роман, оповідання, казка, поезія) приховує такі інтонації повсякденного життя людського, де творчість і праця є насінним цвітом духовних явищ, які ведуть у світ цивілізації.

По-друге, І.Франко був сам гарним та досить тонким перекладачем творів із більшості європейських мов, і його славнозвісна думка про те, що визначні твори будь-якого письменника повинні бути перекладені на інші мови, бо лише літературні твори, поширені в перекладах

КОМПАРАТИВНИЙ ВИМІР ТВОРЧОСТІ

ІВАНА ФРАНКА

¹ Маланюк Є. Книга спостережень. – Торонто, 1962. – С. 118.

серед різних націй і визнані ними, можуть вважатись класичними, світовими, має бути моральним підґрунтям у творчій праці українських і неукраїнських перекладачів.

Найпотужніші центри перекладу творів І.Франка англійською мовою знаходяться в Канаді та США. І це цілком закономірно, тому що перша і друга еміграційна хвиля з України до цих країн охопила не лише простолюття, але й українську інтелігенцію, для якої рідне слово було, є і буде святістю як в окремих українських родинах, так і в українській діаспорі, що повсякчас переповнена неомрійництвом про праведну Україну.

Бібліографічна база даних з перекладів творів І.Франка англійською мовою в Національній бібліотеці України засвідчує, що лише з 1972 року по 1987 рік (тобто за 15 років) вийшли у читацький світ 12 книг, серед яких ми віднаходимо:

- Ivan Franko. Stories / Переклад Джона Уаєра та Сецілії Далвей. – Mistetsvo Publishers, 1972.
- Fox Mykta: Ivan Franko's Ukrainian classic / Переклад Богдана Мельника. – Montréal: Tundra Books, 1978.
- The Master's Jest / Переклад Романа Татчина. – New York: Shevchenko Scientific Society, 1979.
- The Painted Fox / Переклад Уілфреда Щесни. – К., 1981.
- The Hedgehog and the Rabbit. The Vixen and the Crab / Переклад Марії Скрипник. – К., 1982. When the Animals Could Talk / Переклад Марії Скрипник, Уілфред Щесни. – К., 1984. Ivan Vyshensky: a poem / Переклад Романа Татчина. – New York: Shevchenko Scientific Society, 1983. Selections / Переклад Джона Уайєра. – К., 1986. The Painted Fox / Переклад Віктора Ружицького. – К., 1987. When the Animals Could Talk / Переклад Марії Скрипник, Уілфреда Щесни. – К., 1987. Zakhar Berkut / Переклад Марії Скрипник. – К., 1987.
- Moses and Other Poems / Переклад Адама Гнідь. – New York: Vantage Press, 1987.

Значимо, що у списку названих перекладачів творів І.Франка англійською мовою лише ім'я Адам Гнідь є менш відомим в українсько-англійському перекладацькому світі. Ми можемо відшукати лише склупу інформацію про цього перекладача франкового поетичного слова в коротеньких рекламних "роліках" американських видавничих центрів, де зазначається, що Адам Гнідь – політолог, який одночасно займається викладацькою та перекладацькою практикою.

Пересічний англійськомовний читач, прочитавши хоч один перекладений твір і навіть не даючи оцінки художній якості уже опублікованих творів І.Франка чи то у виданнях письменника англійською мовою, чи в англійських антологіях українських письменників, куди ввійшли його твори (Written in the Book of Life: Works by 19-20 Century Ukrainian Writers, видавництво "Progres", 1982 рік), чи навіть в часописах, може зримо пересвідчитись у вартості багатощої палітри художнього стилю письменника-класика, якого на порозі ХХ століття, точніше в 1916 році, було навіть висунуто кандидатом на здобуття Нобелівської премії.

Перш за все перед перекладачем будь-якого твору І.Франка стоїть надзавдання – зуміти передати внутрішній душевний стан і психологію героїв (персонажів), крізь призму поведінки, дій та філософствувань яких відбувається узагальнення та фіксація громадсько-суспільних явищ на злам століть. Адже ж саме І.Франко "майстерно будує і вмотивовано подає численні сюжетні колізії, він постає перед читачами як глибокий мислитель, виразник дум і прагнень рідного народу"². Мова та художній стиль письменника переповнені діалектизмами, оригінальними фраземами мови простолюття та словами, які в мовознавчому світі розглядаються як "реалії".

Щоб підтвердити вище висловлену думку, давайте хоч побіжно проаналізуємо книгу оповідань І.Франка в англійському варіанті, яка вийшла друком у 1972 році у видавництві "Мистецтво". Зазначимо, що шість англійських перекладів оповідань письменника представив Джон Уасер – "Оловець" (The Pencil), "Ліси і пасовиська" (Forests and Pastures), "Чума" (The Plague), "Казка про добробут" (A Tale about Prosperity), "Панщизняний хліб" (The Serf's Bread), "Свинська конституція" (The Constitution for Pigs). І п'ять оповідань читач віднаходить у цій книзі в перекладі англійською мовою Сецілії Далвей – "Рубач" (The Hewer), "Історія кожуха" (The Story of a Sheepskin Coat), "Зв'язаний бюджет" (Budget of the Beasts), "Вівчар" (The Shepherd) та "У кузні" (In the Blacksmith).

Як перший, так і другий перекладач надають перевагу відповідальному аналізу народознавчих елементів мови простолюття, тобто – реалій, включаючи діалектні відтінки української мови Західної України, культурологічним та лінгвістичним явищам творів-оригіналів. Домінуючим акцентом у перекладотворенні Франкової прози на англійський ґрунт є не авторське мистецтво перекладу слів чи речень (хоч це також досить важливо!), а насамперед думки, вкладені письменником у кожне речення, яке постає в діалогічній або розповідно-описовій сув'язі сюжетної канви того або іншого прозового твору.

Важко сказати, чи Джон Уасер або Сецілія Далвей були знайомі з мовознавчою монографією "Реалія і переклад" Р.Зорівчак, львівського вченого-теоретика мовознавчих наук, але їхня внутрішня природна лінгвістична надчутливість та ерудиція у царині мов (рідної та чужої) присутня у підході до шанування "реалій", у яких і приховується національно-специфічна суть прози І.Франка.

Монолексемні та полілексемні одиниці, у яких концентрується цілий комплекс етнокультурної інформації, стають тими ключовими варіативними категоріями для перекладачів, які примушують їх іти в царину "бінарного зіставлення мов на лексичному та фразеологічному рівнях". Саме порівняльний аналіз зіставлення двох джерел (оригінал тексту автора та перекладний текст) дає можливість вивисуватись перекладознавству в контексті гуманітарних наук і творити міжмовні, міжлітературні і, як хочете, міждержавні зв'язки абсолютно в новому контексті європейського простору, де кожній людині

² Корунець І. Франкові поеми в англійському світі // Слово і Час. – 1990. – № 4. – С. 69.

дається право бути в іншій етнокulturі, одночасно сповідуючи духовні первні своєї нації.

Давайте уточнимо перекладознавчу суть терміна "реалія" для подальшого використання його при аналізі рівня фаховості перекладу творів І.Франка як Сецілією Далвей, так і Джоном Уаєром.

У монографії відомого мовознавця А.Федорова "Основы общей теории перевода: Лингвистический очерк" піднімаються дискусійні питання дефініції слова "реалія", яке в другій половині ХХ століття поступово утвердилось мовознавчим терміном у лінгвістичному світі, крізь призму якого прочитуються "національно-специфічні реалії суспільного життя і матеріального побуту".

На нашу думку, авторитетного звучання термін "реалія" набув після ряду цікавих мовознавчих публікацій львівського мовознавця Р.Зорівчак та виходу її монографії "Реалія і переклад. На матеріалі англomовних перекладів української прози", яка побачила світ у 1989 році.

При зіставленні тексту оригіналу письменника з його перекладним англomовним варіантом ми будемо користуватися терміном "реалія", у якому прихована "варіативна категорія, пов'язана з процесом переважно бінарного зіставлення мов на лексичному та фразеологічному рівнях"³.

Крізь призму історико-семантичного погляду Р.Зорівчак як теоретик перекладознавства виокремлює такі групи: а) власне реалії при існуючих референтах; б) історичні реалії, у яких "семантичні архаїзми, внаслідок зникнення їх референтів ходять до історично дистантної лексики, втративши життєздатність"⁴.

Сюди ж долучаються "реалії" в структурному аспекті з погляду перекладознавства: а) реалії-однoчлени; б) реалії-полічлени номінативного характеру; в) реалії-фразеологізми⁵.

Вимоги до обсягу статті не дозволяють нам зробити широкий компаративний аналіз мистецтва перекладу усіх творів І.Франка, що ввійшли до вищезгаданої книги. Але навіть скрупульозна порівняльна характеристика англomовного варіанту двох оповідань з текстами-оригіналами – "Оловещь" (переклад Джоана Уаєра) та "У кузні" (переклад Сецілії Далвей) дасть нам можливість показати не лише для себе, але й для студента, яким має бути рівень відповідальності перекладача перед мовами (рідною та чужою).

Прочитавши текст-оригінал "Оловещь" і одночасно наближуючи до нього англійську мову, ловиш себе на тому, що по сюжету досить психологічного оповідання мистецьки розкидані понад 25 реалій, які, по суті, утримують психолого-життєву колористику реальної бувальщини, описаної І.Франком. Серед них ми віднаходимо "цаль", "війт", "ясеничани", "кусник", "платочок снігу", "гармидер", "гендляр", "збиточник", "пастівник", "професор", "слиж",

³ Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. На матеріалі англomовних перекладів української прози. – Львів, 1989. – С. 49.

⁴ Там само. – С. 70.

⁵ Там само. – С. 71 - 72.

"трепотливий лист", "чень", "драб", "крейцар", "нездара", "дідько лабатий" тощо.

Наведені вище слова-реалії несуть відтінок української мови простолюддя другої половини XIX століття, що потрапили у словниковий запас через різного роду запозичення із сусідніх мов або шляхом власних вдалих утворень нової лексики, які з соціально-історичних причин мали вплив, або через використання діалектизмів чи жаргонізмів, на які так багата мова українців Західної України. Саме вони крізь призму національного колориту мови, як специфічного віддзеркалення інтонацій позитивізму правди зображених сюжетних картин Франкових оповідань, утримують стержень художньо-стилістичної складності сюжетної канви твору, його змісту і форми. Ось саме і в цьому приховується суть труднощів перекладу будь-якого прозового твору письменника-класика. Навіть сама назва оповідання "Оловець", а не літературне "Олівець" несе внутрішню красу західної говірки української мови.

Слід підкреслити, що І.Франко також вдало використав дієслова з діалектним забарвленням у словосполученнях, які прижилися у формі фразеологізмів української мови Західної України, що, у свою чергу, робить оповідання дзеркалом, у якому психологічні ситуації сюжетної канви оповідання постають у цілковитому цілообразі, вони відносяться до реалій-фразеологізмів: "такі мислі шибли", "рукою мазгувати", "різкою швякати", "питання перепудило мене" тощо.

З'ясуємо, з якою відповідальністю перекладач Джон Уаер поставився до тих ключових моментів, які примушували його розв'язувати найцікавіші компаративні лінгвопроблеми на мовленнєвих полях двох мов у час творчої праці над перекладом оповідання "Оловець".

Ретельно аналізуючи художній стиль письменника-класика української прози та творчо працюючи на терені вдалих пошуків відповідників у складних ключових моментах оповідання "Оловець", Джон Уаер відповідально ставився як до реалій, так і до дієслів-діалектизмів, які уже давно часово відійшли чи то в чин архаїзмів або просто уже загубилися у мовленнєвому просторі української мови XX століття.

Так, принаймі, слово "цаль", яке було часто вживане у мовному обихідку українців Західної України в кінці XIX століття, перейшло, на жаль, в розряд застарілого діалектизму і означає одиницю міри довжини, яка відповідає англійському слову "дойм" (2,54 см). Тому перекладач з легкістю зупиняється на виборі слова "an inch" в англійській мові. Слід зазначити, що при перекладі речення зі словом-реалією "цаль" навіть Франкова ритміка і мелодика збережена на англійськомовному ґрунті. Порівняймо:

Ні, діло справді іде про оловець, і то не цілий, а кусник, от так, візьмімо, три цілі завдовжки⁶.

No, the business is really about a pencil, and not a whole one, but a stub of, let us say, three inches long⁷.

⁶ Франко І. Каменярі. – К., 1965. – С. 71.

⁷ Franko I. In the Blacksmith in the book "Stories". – Mistetstvo Publishers, 1972. – P. 21.

Для українців характерно творити похідні, що означають людей окремої місцевості з географічних назв міст, сіл, етнорегіонів: житомиряни від ЖИТОМИР, кияни від КИЇВ, львів'яни від ЛЬВІВ, тощо. Як показує життєва практика, англійська мова не така вже і багата на словоутворення, що йдуть від географічних назв. Тому Джону Уасру довелося віднаходити відповідник в англійській мові шляхом зіставлення географічної назви села Ясениця із іменником "folk", що в собі приховує збірне поняття народ, населення, люди, народність, плем'я, друзі, близькі знайомі. Тож така дуетність у перекладі – наші ясеничани = our Yasenitsya folk – цілком виправдана.

На нашу думку, перекладач вдало збагнув внутрішній зміст реалії "гармидер", яка несе в собі вагомі ознаки розмовного виразу, що означає в українській мові безладдя, метушню, галас. Якщо подивитися на синонімічний ряд в англійській мові до слова "гармидер", то ми відшукаємо десь приблизно десять відповідників: din, disorder, mess, muddle, commotion, fuss, noise, uproar, hullaballoo, hubbub, row. Але уважно аналізуючи синонімічні відтінки кожного із них, ми все-таки зупинемося на слові "din", тому що воно зберігає усю звукову гаму бешкетування школярів у класі, у прямому розумінні – надокучливий шум-галас. Два словосполучення to make a din або to kick up a din часто вживані як в літературній, так і в розмовній англійській мові.

Якщо ми порівняємо наступні два речення в оповіданні, то зрозуміємо внутрішню красу художнього стилю І.Франка та уміння перекладача зберігати її і у царині англомовного ґрунту:

*Він так і лежав, простягнувши свій чорний, загострений носик до стін школи, немов сидувася вказати кожному приходящому, що там його належне місце; немов просив своїм срібним поглядом, аби його виняли з тої хоть гарної, але дуже холодної постелі і занести там, до школи, **відки широко по сету розлягався гармидер хлопців, що дожидали пана професора**⁸.*

*And so it lay there, stretching its black, sharpened point toward the school wall, as though it was trying to tell every passer-by that what where it belonged; as though it was begging with its silver eyes to be picked up from its bed, which was fine but very cold, and carried there, into the school, **from which the din made by the boys as they were waiting for the teacher to come, could be heard all over the village**⁹.*

В англійському реченні хіба що загублений відтінок слова-реалії "**професор**", яке зберігає поняття "вчитель", але у більш поважному значенні для української спільноти кінця ХІХ – початку ХХ століття. Навчання у школі та освіта завжди шанувалися в Україні!

Аналізуючи шляхом зіставлення інших українських реалій та їх відповідників в оповіданні "Оловець" І.Франка, знайдених Джоном Уасром, приходиш до висновку, що перекладач ревно дотримується головного морального принципу під час творчої праці над перекладом того або іншого твору на чужинський мовленнєвий простір, який чітко сформульований у монографії Р.Зорівчак "Реалії і переклад". Мовознавець зазначає, що "переклад – це не пам'ятка минулого (навіть якщо йдеться про переклад часово дистантних

⁸ Франко І. Каменярі. – К., 1965. – С. 73.

⁹ Franko I. Stories. – Mistetstvo Publishers, 1972. – P. 22.

творів), а живий витвір літератури, що з однієї культури переходить у творчо трансформованому вигляді в контекст іншої культури, вступаючи з ним у тісну взаємодію і, тим самим, продовжуючи своє життя у ньому"¹⁰.

Розглянемо особливості трансформації українських реалій на англійськомовний ґрунт в оповіданні "У кузні" іншим перекладачем – Седлієно Далвей. У своїх спогадах дитинства, які описані в оповіданні "У кузні", І.Франку вдалося показати образ батька-грударя крізь призму его людини, де сконцентровано предметний світ, який ось-ось має загубитися у швидкоплинному розвитку цивілізації. Тому письменник у сюжетній канві прозового твору демонструє семантико-стилістичні функції реалій предметної дійсності, у яких жевріє сила архаїзмів, діалектизмів, жаргонізмів, тощо. Серед них ми віднаходимо: "вуглярка", "паленище", "міх", "страчук", "куделя", "стріп", "чересло", "вербель", "кибель", "зіндра" тощо.

У четвертому занадто довгому реченні першого абзацу оповідання "У кузні" виображуються зі смислового контексту два терміни-реалії, які мають пряме відношення до ковальської справи. Це – вуглярка і паленище. Давайте прочитаємо речення і порівняємо його з англійським варіантом:

*І досі бачу ту залізну лопатку, якою батько набирає вугля з дощаної скрині, – те вугля він сам випалював за хатами в ямі, що і досі називається **вугляркою**, хоча тепер уже її сліду її немає, кидає його в **паленище** на жміньку розжареного вугля, принесеного в черепку із хати, а потім своїм звичайним поквапним способом обзивається до слуги"¹¹.*

*To this day I can see that iron shovel with which father scooped up the coal from the wooden bin (he himself burned the coal behind the huts in a pit, which is still known as the **coal-burner** through there is no trace of it now) and threw it into the **fireplace** over a handful of glowing coals that had been brought from the house in an earthenware bowl, and then in his usual hurried manner he addressed the servant-boy"¹².*

Навіть ерудований сучасний читач вряд чи знає семантику таких реалій, як "вуглярка" і "паленище". Слід йти до уточнень значень цих реалій через "Словник української мови в 11-ти томах", де ми читаємо:

ВУГЛЯРКА Місце, де випалюють деревне вугілля¹³.

ПАЛЕНИЩЕ 1. Випалене місце в степу, в лісі. **2.** Топка¹⁴.

Як бачимо, попарність реалій – вуглярка = the coal-burner потребує у певній мірі деякого уточнення, оскільки з контексту оповідання видно, що письменник мав на увазі зовсім інше поняття, адже ж батько те вугілля "сам випалював за хатами", тобто готував деревне вугілля для ковальської праці. На жаль, англійське "coal-burner" не передає значення деревного вугілля. Ми знаємо, що є відповідник до значення "деревне вугілля", а саме – charcoal. І далі: слово "a coal-burner" відсутнє у трьох словниках: "English Ukrainian Dictionary in two

¹⁰ Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. – Львів, 1989. – С. 8.

¹¹ Франко І. У кузні // Франко І. Твори: В 2 тт. – Т. 2. – К., 1981. – С. 377.

¹² Franko I. Stories. – Mistetstvo Publishers, 1972. – P. 149.

¹³ Словник української мови в 11-ти томах. – Т. 1. – К.: Наук. думка, 1970. – С. 781.

¹⁴ Словник української мови в 11-ти томах. – Т. 6. – К.: Наук. думка, 1975. – С. 24.

volumes (склав М.Балла)", "New English-Russian Dictionary in two volumes (склав І.Гальперін)" та "Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (склав А.С. Хорнбі)".

Якщо ми звернемося до Нового великого англо-російського словника в трьох томах під редакцією академіка Ю.Д. Апресяна та доктора філологічних наук професора Е.М. Меднікової, то відшукаємо англійське слово "charcoal-burner", що означає "вуглярка" або пічка, у якій використовується деревне вугілля для приготування їжі¹⁵. Саме такі вуглярки (charcoal-burner) використовувалися для виробітку деревного вугілля в ХІХ-му початку ХХ століття, яке використовувалося для нагріву кімнат в зимовий період, а також у кузнях.

А зіставлення реалій – паленище = the fireplace – має право на існування, оскільки англійське слово "a fireplace" утримує полісемантичність таких значень: 1) камін, вогнище; 2) топка, ковальське горно.

Реалію "міх" у розумінні ковальської справи влучно передано англійським відповідником "bellows", більше того англійська реалія прозоро віддзеркалюється саме на тлі питання-здивування, що створює загальну атмосферу та настрої, який панував у кузні:

–*V misi. Xiba ne čuєш, як фукує?*

–*In the bellows. Can't you hear how she's wheezing?*

Пошук правильності перекладу реалії "страчуки" перекладачкою Сецілією Далвей не лише підсилює її авторитетність у роботі зі словами та словосполученнями як в українській, так і англійській мовах, але й передає логіку її мислення, яка проявляється у кінцевому результаті. Реалія "страчуки" є похідною від дієслова **СТРАЧУВАТИСЯ**, *недок. СТРАТИТИСЯ* у таких значеннях: 1) Пропадати, губитися; 2) Витратити багато грошей, коштів; робити великі витрати; 3) *тільки недок. пас. до страчувати*¹⁶.

Давайте проаналізуємо речення тексту-оригіналу цього оповідання, де саме реалія "страчуки" грає підсилюючу роль у переліку химерних істот як художнього засобу вираження:

*Моя уява залюднена марями, утирями, страчуками, про які я щовечора слухаю оповідання наших двох служниць, великої Остини й малої Остини, при कुделі*¹⁷.

Сецілія Далвей трансформувала це речення на англомовний ґрунт так:

*My imagination was peopled with **ghosts, vampires and suicides** about whom I had learned from the scary stories our two servants, old Ostina and young Ostina, told during their spinning every evening*¹⁸.

Звернемо увагу на англійське слово "suicide" в множині і глянемо, які відповідники подаються в українському варіанті у "Англо-українському словнику в двох томах (укладач Балл М. І.)" : **SUICIDE** *n* 1) самогубство; 2)

¹⁵ Новый большой англо-русский словарь / Под ред. Ю.Д. Апресяна и Э.М. Медниковой. – М.: Русский язык, 2000. – С. 351.

¹⁶ Словник української мови в 11 томах. – Т. 9. – К.: Наук. думка, 1978. – С. 758.

¹⁷ Франко І. У кузні // Франко І. Твори: У 2 т. – Т. 2. – К., 1981. – С. 377.

¹⁸ Franko I. Stories. – Mistetstvo Publishers, 1972. – С. 150.

самогубець, самовбивця; 3) провал планів¹⁹. Тому вибір перекладачем іменника suicide в множині є цілком умісним.

Ця стаття має дещо інформативно-навчальний характер для студентів, які досліджують лінгвістичну сутність реалій як таких, що несуть у собі цілий пласт багатшої мови, у якій відбувається перехід слів, термінів, діалектизмів, тощо у сферу архаїзмів або просто пасивних, уже призабутих слів, що висвітлюють минуле чи то століття чи цілої епохи та розуміння вартості етнокультурного або історико-семантичного їх забарвлення з метою внесення певних коректив у культуру володіння як рідною, так і іноземною мовами.

Отже, велика літературна спадщина І.Франка варта того, щоб її знав весь читацький світ на планеті, тому й інтерес перекладачів з різних мов до його прози, поезії та публіцистики зростає з кожним роком.

*Анатолій Шевчук. Проза Івана Франка на англійском языкe:
особенности передачи украинских реалий средствами английского языка
В статье раскрывается трансформация украинских реалий на англоязычную
почву при переводе рассказов Ивана Франко.*

*Anatoly Shevchuk. Ivan Franko's Prose Works in English: the Specific Features of
Ukrainian Realias Rendering by Means the English Language
The article deals with the problem of transforming Ukrainian realias into English in
Ivan Franko's stories.*

---

¹⁹ English-Ukrainian Dictionary in two volumes by M.I. Ball. – К.: Освіта, 1996. – С. 463.